

Про Міську програму захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки

З метою соціального захисту дітей, забезпечення їх прав, свобод та законних інтересів, забезпечення оптимального функціонування цілісної системи соціально-правового захисту дітей, реалізації державної політики у сфері забезпечення прав дитини, відповідно до Конвенції ООН про права дитини, постанов Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 року №866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини», від 08.10.2008 року №905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей», керуючись законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про охорону дитинства», враховуючи протокол громадських слухань від 1 грудня 2025 року, міська рада

вирішила :

1. Затвердити Міську програму захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки (додається).
2. Виконавчим органам Івано-Франківської міської ради щороку передбачати в межах бюджетних асигнувань відповідні кошти на виконання Міської програми.
3. Контроль за виконанням рішення покласти на голову постійної депутатської комісії з питань гуманітарної політики У.Досяук та заступника міського голови О.Левицького.

Міський голова

Руслан МАРЦІНКІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням міської ради

від _____ № _____

ПРОГРАМА**Міська програма захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки**

Начальник Служби

у справах дітей

Рохман І.В.

_____

(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник міського
головиСусаніна В.Ю.

_____

(підпис)

Начальник фінансового

управління

Яцків Г.М.

_____

(підпис)

Директор департаменту
правової політикиКедик Н.С.

_____

(підпис)

Директор Департаменту
економічного розвитку,
екології та енергозбереженняКриворучко С.М.

_____

(підпис)

ЗМІСТ

	Паспорт Міської програми захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки (далі Програма)	
I	Концептуальні засади Програми	
1.	Визначення проблем, на розв'язання яких спрямовано Програму	
2.	Мета Програми	
3.	Головні принципи Програми	
4.	Основні завдання Програми	
5.	Механізм реалізації та контроль за виконанням Програми	
6.	Фінансове забезпечення Програми	
7.	Очікувані результати виконання Програми	
II	Додаток до Програми:	
	Напрямки діяльності та заходи щодо забезпечення виконання завдань Програми	

ПАСПОРТ
Міська програма захисту прав дітей
«Діти Івано-Франківської міської територіальної громади»
на 2026-2030 роки

Назва Програми	Міська програма захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки
Підстави для розробки Програми	Конвенція ООН про права дитини; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; законодавчі акти України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про охорону дитинства»; постанови Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 року №866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини», від 08.10.2008 року №905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей»
Оприлюднення підготовки проєкту Програми	на офіційному вебсайті Івано-Франківської міської ради - www.mrada.if.ua
Дата затвердження Програми	
Замовник Програми	Івано-Франківська міська рада
Головний розробник Програми	Служба у справах дітей виконавчого комітету міської ради
Відповідальні за виконання програмних заходів (головні виконавці)	Структурні підрозділи міської ради
Основні цілі Програми	Підвищити ефективність реалізації державної політики у сфері забезпечення прав дитини в Івано-Франківській міській територіальній громаді.

	<p>Формувати в мешканців навички відповідального батьківства, дотримання прав дитини в сім'ї, родині та громаді.</p> <p>Забезпечити раннє виявлення соціальних проблем, запобігати порушенням прав дитини шляхом удосконалення системи соціальних послуг у громаді.</p>
Основні завдання Програми	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення раннього виявлення дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах; - комплексне вирішення проблем таких дітей без вилучення з біологічної сім'ї; - створення умов для розвитку і виховання дітей у сім'ях або в умовах, максимально наближених до сімейних; - підвищення правової поінформованості дітей та дорослих у сфері захисту прав дитини; - сприяння реалізації творчого потенціалу дітей, формування правової культури та профілактики негативних явищ у дитячому та підлітковому середовищах.
Розділи Програми	<p>Концептуальні засади Програми;</p> <p>Напрямки діяльності та заходи щодо забезпечення виконання завдань Програми у 2026 – 2030 роках</p>
Строки реалізації Програми	2026 – 2030 роки
Основні джерела фінансування заходів Програми	Бюджет територіальної громади; інші джерела
Обсяг коштів бюджету територіальної громади	в межах кошторисних призначень затверджених на відповідний бюджетний період
Система організації контролю за виконанням Програми	<p>Контроль за виконанням заходів Програми здійснюють:</p> <p>постійна депутатська комісія міської ради з питань гуманітарної політики;</p> <p>виконавчий комітет міської ради;</p> <p>заступники міського голови згідно розподілу посадових обов'язків.</p>

I. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОГРАМИ

Вступ

Дитинство – найкраща та найщасливіша пора у житті кожної людини. Немає більшого щастя, аніж бачити щирі посмішки та щасливі очі дитини. Формула щасливого дитинства- це дотримання прав «маленьких людей». Те, яким було дитинство у людини, безпосередньо впливає на розвиток її світогляду у майбутньому. Від ставлення до дітей, розуміння дитячих проблем, потреб та інтересів, охорони дитинства залежить доля не тільки конкретної дитини, а й розвиток суспільства, громади в цілому, і це нерозривно пов'язано з необхідністю підтримки сім'ї з дітьми, створення безпечного сімейного середовища для дітей, формування навичок відповідального батьківства. Відповідно до чинного законодавства України сім'я є первинним та основним осередком суспільства, природним середовищем всебічного розвитку дитини та своєрідною моделлю суспільства, найкращим засобом соціалізації дитини.

На жаль, наразі найщасливіша пора українських дітей спалювана навалом ворога, і це ставить нові виклики перед громадою.

Виконавчими органами Івано-Франківської міської ради проводиться значна цілеспрямована робота щодо підтримки сімей з дітьми у ці важкі часи. Координація зусиль виконавчих органів Івано-Франківської міської ради, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності щодо реалізації повноважень у галузі соціального захисту дітей, щодо організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності є одним з основних завдань Служби у справах дітей виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради.

Міська програма захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки, надалі (Програма), розроблена з метою створення в Івано-Франківській міській територіальній громаді сприятливого середовища для виховання, навчання, розвитку дитини, ефективної системи забезпечення реалізації її прав; підвищення рівня обізнаності у сфері прав людини та забезпечення можливості доступу до інформації та одержання знань про права, свободи та обов'язки людини і громадянина, механізми реалізації та захисту таких прав і свобод.

Програма побудована з урахуванням вікових обмежень. Діти - це особи віком від 0 до 18 років, в тому числі малолітні діти віком від 0 до 14 років та неповнолітні – віком від 14 до 18 років.

Об'єктами дії Програми є:

- сім'ї з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах і не в змозі подолати їх самотійно;

- сім'ї, у яких існує ризик передачі дитини до закладів інституційного догляду та виховання у зв'язку з ухиленням батьків від виконання батьківських обов'язків;

- неповнолітні одинокі матері (батьки), яким потрібна підтримка;
- сім'ї, де діти перебували чи перебувають в інтернатних закладах;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, їх офіційні представники;

- прийомні сім'ї; дитячі будинки сімейного типу; сім'ї опікунів та піклувальників;

- сім'ї патронатних вихователів;

- діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

- внутрішньо переміщені діти.

У Програмі визначаються проблеми, головні принципи, та основні завдання перспективних заходів щодо підтримки та захисту юних мешканців громади.

1. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямовано Програму:

У будь-якому суспільстві турбота про дітей становить основу державної соціальної політики. Проблеми, пов'язані з попередженням соціального сирітства, життєзабезпеченням і розвитком дітей, сімей, які з різних причин потрапляють у складні життєві обставини, настільки масштабні й різноманітні, що вимагають для їхнього вирішення скоординованих зусиль органів місцевого самоврядування та громадськості. Усе це викликає необхідність проведення комплексних заходів на рівні громади. Крім того, існує потреба у введенні нових видів, форм та методів роботи, системному моніторингу їх результативності.

Враховуючи, що сім'я є природнім середовищем для розвитку і забезпечення добробуту дитини, на даний час потребують активізації заходи, спрямовані на соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

У порівнянні за останні три роки існує тенденція до зменшення числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Разом з тим збільшилася кількість дітей, які проживають у родинах, що опинилися у складних життєвих обставинах.

У порівнянні: станом на 31.12.2022 р. на обліку в Службі у справах дітей перебувало 315 дітей, з них 174 - діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, 141 дитина, що опинилася у складних життєвих обставинах. Станом на 01.10.2025 року на обліку в Службі перебуває **1460 дітей**, у тому числі: **171 дитина-сирота та дитина, позбавлена батьківського піклування**, та 1289 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Діяльність органу опіки та піклування спрямована перш за все на збереження біологічної родини. Питання відібрання дітей від батьків без позбавлення їх батьківських прав, позбавлення батьків батьківських прав порушуються лише у крайніх випадках з метою захисту прав та інтересів дитини. У разі, якщо батьки не змінюють своєї поведінки, працівники Служби

у справах дітей вчиняють позови про позбавлення батьківських прав таких батьків. Так впродовж 2022 року підготовлено та подано до суду 5 позовів про позбавлення батьківських прав, три з яких впродовж року задоволено; в порівнянні впродовж 9 місяців 2025 року Службою у справах дітей підготовлено та вчинено 7 позовів про позбавлення батьків батьківських прав стосовно дітей, (6 – з них задоволено, 1 – перебуває на розгляді). Крім того, у 6 справах (8 дітей які перебувають на обліку СЖО), підготовлено висновки щодо доцільності позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав.

З дітьми, які перебувають на обліку у Службі, організована профілактична робота з урахуванням віку та індивідуальних особливостей дитини, виховного потенціалу батьків, рівня соціалізації та матеріального забезпечення родини.

Програма спрямована на розв'язання проблеми дитячої безпритульності та бездоглядності; усунення причин та обставин, що можуть спонукати дітей вчиняти протиправні дії; запровадження ефективних форм роботи із запобігання соціальному сирітству; виявлення на ранній стадії сімей, які не спроможні або не бажають виконувати виховні функції, та забезпечення захисту прав дітей, які виховуються в таких сім'ях; застосування ефективних форм соціальної підтримки дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах, в т.ч. зазнали насильства в сім'ї, а також на активізацію участі всіх суб'єктів профілактичної правовиховної роботи у створенні умов для всебічного розвитку та виховання дітей, їх соціально-правового захисту.

Питання усиновлення в Україні є надзвичайно актуальним, особливо в умовах воєнного стану, допомагає зменшити кількість дітей, які виховуються в інтернатних закладах, що є більш дороговартісним і менш ефективним для розвитку дитини.

Станом на 2022 рік на обліку в Службі перебувало 14 сімей/осіб як кандидатів в усиновлювачі; в порівнянні з 2025 роком на обліку в Службі перебуває 39 кандидатів в усиновлювачі з метою пошуку статусних дітей для влаштування в їх сім'ї.

З метою забезпечення права дитини на родину в місті, окрім усиновлення, опіки та піклування, активно розвиваються такі форми сімейного виховання дітей, як прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу (ДБСТ).

У 2022 році функціонувало всього 7 прийомних сімей, в яких проживало 11 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 1 ДБСТ, в якому проживало 7 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У порівнянні станом на 01.10.2025 року функціонує 10 прийомних сімей (12 прийомних дітей), 3 ДБСТ (в них проживає 13 дітей-вихованців). Ведеться облік та надається допомога у вирішенні проблемних питань прийомним сім'ям та ДБСТ, які перемістилися в Івано-Франківську МТГ.

Забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, залишається одним з найактуальніших та найбільш проблемних

питань. Станом на 01.10.2025 року на квартирному обліку перебуває 9 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Викладене вище свідчить про необхідність посилення соціального напрямку в роботі виконавчих органів Івано-Франківської міської ради, розроблення спеціальної програми, направленої на захист сім'ї та дитинства в комплексі, для розбудови «міста щасливих дітей», в якому центром буде молоде покоління і діти, що хочуть в ньому жити, створюючи в майбутньому власні сім'ї.

Все в сукупності визначає необхідність прийняття міською радою Міської програми захисту прав дітей «Діти Івано-Франківської міської територіальної громади» на 2026-2030 роки

2. Мета Програми

Головною метою Програми є комплексне забезпечення та посилення захисту прав, свобод та законних інтересів кожної дитини, яка проживає на території Івано-Франківської міської територіальної громади, створення максимально сприятливих умов для її гармонійного розвитку, виховання в сімейному середовищі, забезпечення інтересів дитини, спрямованих на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності, а також запобігання дитячій бездоглядності, сирітству.

Програма окреслює потребу в координації зусиль органів місцевого самоврядування та громадськості щодо надання своєчасної допомоги сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах; здійснення комплексу заходів, спрямованих на вихід сім'ї зі складних життєвих обставин, наслідки яких вона не в змозі подолати самотійно; створення умов для розв'язання та подолання життєвих труднощів; збереження та підвищення соціального статусу сім'ї, яка опинилася у складних життєвих обставинах; протидія насильству, торгівлі людьми та іншим злочинам щодо дітей, а також забезпечення їхньої безпеки в умовах воєнного чи післявоєнного часу; підвищення ефективності соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; забезпечення житлом, соціальними виплатами та необхідною підтримкою дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; сприяння доступу всіх дітей, особливо з вразливих груп, до якісної освіти, медичних послуг та культурно-спортивного розвитку.

Усі дії щодо дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, спрямовуються на захист її прав та інтересів, усунення причин таких обставин і забезпечення належних умов її утримання й виховання, надання дитині та батькам допомоги, у зв'язку з цим активно розвивається інститут патронатних вихователів, що дає можливість, у разі необхідності, вилучити дитину зі складних життєвих обставин та передати її на виховання патронатним вихователям. Станом на 01.10.2025 року в громаді створено та функціонує 6 сімей патронатних вихователів. Сімейний патронат дає змогу надавати соціальні послуги більш професійно та якісно, а також забезпечує сімейний догляд і виховання дітей, тимчасово розлучених зі своїми родинами.

В сучасних умовах проблема поліпшення становища сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, має особливе значення. Її розв'язання залежить не лише від сім'ї, а й від скоординованої діяльності зацікавлених сторін у створенні умов для захисту законних прав та інтересів дітей.

3. Головні принципи Програми

Програма базується на визнанні необхідності:

- законності;
- конфіденційності;
- неприпустимості приниження честі та гідності членів сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- поваги до дитини, визнання її цінності незалежно від реальних досягнень та поведінки особистості;
- забезпечення участі дитини при вирішенні питань, які її стосуються (відповідно до віку та рівня зрілості);
- відповідальності за дотримання норм професійної етики;
- збереження сім'ї для дитини, що є головною умовою забезпечення найкращих інтересів дитини та її благополуччя;
- реалізації першочергового права дитини на зростання та виховання в сім'ї;
- індивідуального підходу до кожної дитини, кожної сім'ї з урахуванням їх потреб та особливостей;
- комплексного міжвідомчого підходу через узгоджену співпрацю всіх суб'єктів;
- прозорості у використанні ресурсів та залучення громади (громадських організацій, волонтерів, активних мешканців) до процесу захисту прав та підтримки дітей;
- системності, безоплатності та доступності соціальних послуг.

4. Основні завдання Програми:

- створення ефективної системи забезпечення прав дітей;
- підтримка членів сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, у вирішенні життєвих проблем, які вони не в змозі подолати за допомогою власних засобів і можливостей; попередження виникнення нових складних життєвих обставин;
- раннє виявлення, облік та соціальне супроводження сімей, які опинились у складних життєвих обставинах, з метою мінімізації ризику вилучення дітей;
- здійснення контролю за збереженням житла та майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; встановлення опіки над майном;
- створення умов для розвитку і виховання дітей у сім'ях або в умовах, максимально наближених до сімейних;
- створення умов для подальшого самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають;
- запобігання соціальному сирітству та інституціоналізації дітей;
- залучення громадськості до захисту прав та інтересів дітей;

- представництво інтересів дитини у судах та інших органах, особливо у справах про позбавлення батьківських прав або щодо майнових питань;
- забезпечення рівного доступу всіх дітей, особливо дітей з інвалідністю та дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, до якісних освітніх, медичних та реабілітаційних послуг (принцип інклюзивності);
- забезпечення ефективної системи реагування на випадки насильства (фізичного, психологічного, сексуального) та жорстокого поводження з дітьми;
- розвиток послуги патронату в громаді;
- створення умов для самовираження та розвитку дитини;
- забезпечення врахування кращих інтересів та думки дитини (відповідно до її віку та рівня розвитку) під час прийняття рішень, що стосуються дитини.

5. Механізм реалізації та контроль за виконанням Програми

Програма визначає основні напрямки налагодження співпраці структур органів державної влади, місцевого самоврядування, громадськості щодо вирішення проблем забезпечення прав дитини.

Виконання завдань, передбачених Програмою, покладено на виконавчі органи Івано-Франківської міської ради: Службу у справах дітей, Департамент молодіжної політики та спорту, розвитку територій і роботи з внутрішньо переміщеними особами; Департамент освіти та науки; департамент соціальної політики, управління охорони здоров'я, КЗ «Центр соціальних служб» Івано-Франківської міської ради.

Механізм реалізації Програми передбачає діяльність інших відомств і установ, залучених до вирішення проблем охорони дитинства, – громадських організацій, засобів масової інформації та інших соціальних інститутів.

Головним координатором у реалізації Програми є Служба у справах дітей виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради.

Загальний контроль за ходом реалізації Програми здійснюють заступники міського голови згідно розподілу посадових обов'язків та голова постійної депутатської комісії Івано-Франківської міської ради з питань гуманітарної політики. Служба у справах дітей щорічно вносить на розгляд постійної депутатської комісії міської ради з питань гуманітарної політики питання про хід виконання Програми в поточному році та пропозиції і заходи щодо її організаційного й фінансового забезпечення в наступному році. Після закінчення Програми Служба у справах дітей оприлюднює звіт про її виконання на офіційному сайті Івано-Франківської міської ради.

Інформація про хід виконання Програми публікується на офіційному сайті міста.

6. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету територіальної громади в межах асигнувань відповідальних виконавців, передбачених на виконання відповідних заходів впродовж 2026-2030 років та інших джерел не заборонених законодавством.

Виконавчі органи Івано-Франківської міської ради щороку передбачають в межах бюджетних асигнувань відповідні кошти на виконання Міської програми, а також можуть делегувати громадським організаціям повноваження щодо реалізації заходів, спрямованих на виконання Програми. У цьому випадку вони надають їм фінансову, організаційну та інформаційно-методичну допомогу в установленому порядку, здійснюють контроль за реалізацією наданих повноважень.

7. Очікувані результати виконання Програми:

- запобігання ранньому соціальному сирітству та зменшення кількості дітей, позбавлених батьківського піклування;
- зростання кількості успішних усиновлень, зокрема дітей старшого віку та дітей з особливими потребами;
- створення умов для розвитку і виховання дітей у сім'ях або в умовах, максимально наближених до сімейних, підвищення рівня влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сімейні або наближені до них форми виховання у 2030 році — до 99 відсотків;
- створення та функціонування нових дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, що забезпечить попит на влаштування великих дитячих груп до сімейних форм виховання;
- посилення системи контролю за вихованням дітей в сім'ях, в яких батьки належним чином не виконують батьківські обов'язки; зменшення кількості дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- створення та ефективного функціонування механізмів раннього виявлення та міжвідомчого реагування на випадки насильства, гарантування захисту та реабілітація постраждалих дітей;
- збільшення кількості сімей у складних життєвих обставинах, які зберегли дитину в родині завдяки вчасно наданій соціальній підтримці та послугам;
- розширення мережі та покращення якості інклюзивних послуг, доступних для всіх дітей громади, включаючи дітей з особливими освітніми потребами та дітей з інвалідністю;
- розвиток системи альтернативного догляду за дітьми, що перебувають в складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- запровадження систематичного проведення інформаційно-просвітницької роботи в громаді з метою поширення знань про права і свободи дитини;
- підвищення рівня правової обізнаності дітей, батьків та громадськості щодо прав дитини та механізмів їх захисту.